

at the same moment; the recording was saved and the sound was later used in the film *6 let Zlína* (*Six Years of Zlín*)

- 1944–1945 – production of a collectively-made animated film *Svatba v korálovém moři* (*Wedding in the Coral Sea*)
- August 1945 – Zlín Studios and laboratories, based on the president of the republic's decree, were incorporated into a state film monopoly; however, the studios still focused on short commercials, documentary films, animated films and laboratory manufacturing of 16mm film strips

Between 1927 and 1942, the Baťa Company produced (or ordered to be produced) approximately 170 films (commercials, travelogues, documentary films, newsreels and educational films).

koncepte / concept: Karel Kabát, Helena Němcová, Václav Kofroň
editor: Václav Kofroň

grafická úprava / graphic layout: Petr Miškovský
přeložila / translated by: Petra Dominková

redakce překladu / proofreader: Amanda Bell

filmografické údaje připravily / dates about the films were prepared by:
Eva Pavlíková, Eva Urbanová

chronologii sestavil / chronology compiled by: Petr Buňata

© NÁRODNÍ FILMOVÝ ARCHIV, © FILMEXPORT HOME VIDEO s.r.o.

Jakékoliv užití části nebo celku, zejména tisk a šíření jakýmkoliv způsobem, včetně elektronického, je bez předchozího souhlasu vydavatele zakázáno.

Any use, in whole or in part, copying, reprinting or distribution in any manner or form, including electronic, is strictly prohibited without the prior consent of the publisher.

POD ZNAČKOU UNDER THE BRAND

Bata

FILMY ZLÍNSKÉHO ATELIÉRU 1935-1948

FILMS OF ZLÍN STUDIO 1935-1948

ZLÍNSKÝ FILMOVÝ ATELIÉR
NEBOLI KUDLOVSKÁ
STODOLA V ROCE 1936
/ ZLÍN FILM STUDIO OR
KUDLOV BARN, 1936

Z Kroniky kudlovské stodoly

Koncem léta 1934 byl prostřednictvím novinových inzerátů vypsan konkurs na obsazení místa nového vedoucího filmového oddělení a dalších odborných pracovníků. 14. prosince 1934 byl přijat jako scenárista a režisér Elmar Klos (25 let) a ten během měsíce získal pro spolupráci progresivního a průbojného pražského producenta Ladislava Koldu (32 let) a avantgardního kameramana a střiháče Alexandra Hackenschmieda (27 let).

V lednu roku 1935 byl vypracován a šéfem firmy schválen produkční a finanční plán nové koncepce.

Mimo předpokládanou pravidelnou výrobu reklamních filmů pro potřeby prodejní skupiny obsahoval i návrh produkce filmů školních a dokumentárních, vytvoření 16mm technicko-ekonomického žurnálu *Okno do světa* a řadu příležitostných filmů zpravodajských a výcvikových pro potřeby zaškolování zaměstnanců výroby i prodeje. Tematika filmů určených školní výuce byla vypracována za spolupráce zlínského učitele Jaroslava Novotného.

Většina reklamních filmů v prvním roce činnosti nově ustaveného týmu byla vyrobena ještě za pomoci techniky a v ateliérových prostorách barrandovského studia. Prvním instrukčním filmem byl několikadílný seriál *Koželužství*. První dokumentární film *Střevíček* líčil vznik obuvnické módy a byl dokončen již koncem března. Za první modelový příklad vyučovací pomůcky pro školy středního typu byl vybrán film shrnující hospodářsko-zeměpisné informace o Belgii. Pro snímání potřebných vysvětlujících grafů byl angažován technický kreslič V. Vrána...

Vzhledem k úspěchu prvních reklamních filmů, které měly zcela novou filmovou koncepci (*Nová píseň*, *Dýchej zhluboka*), schválilo ředitelství firmy výstavbu malého filmového ateliéru s laboratořemi v nejbližším okolí Zlína. Po pečlivém hledání bylo vybráno odlehlé a zvukově izolované místo na kopci poblíže lesního hřbitova, v katastru obce Kudlov. Otevřené horizonty dávaly možnost natáčení exteriérů. Zkoušky vody prokázaly její způsobilost pro provoz vyvolávacích procesů. Po dvou měsících byly vykoupeny pozemky a vytyčena obrysová silueta budoucí budovy.

Plány vypracoval architekt Karfík na podkladě návrhu a požadavků osazenstva a za konzultace ing. Taraby z Barrandova. Výkop byl zahájen ještě na podzim roku 1935. Současně bylo rozhodnuto vybudovat v blízkosti pracoviště – na protějším svahu u lesa – obytnou kolonii pro pracovníky studia. V únoru 1936 odjeli L. Kolda, E. Klos, A. Hackenschmied a ing. Pecina do USA, aby vybrali a zakoupili zvukovou aparaturu pro plochový záznam zvuku, která by patentově nespadala do oblasti monopolní dohody koncernů RCA a Tobis-Klang.

Dále měla být zakoupena pro natáčecí účely ateliérová zvuková kamera a potřebný osvětlovací park. Klos měl v USA prostudovat systém distribuce a skladování vizuálních školních pomůcek. Počítalo se také s prohlídkou Disneyova studia animovaných filmů i ostatních velkých hollywoodských provozů. Návštěva studií byla zajištěna a umožněna na základě výsledků velké společné reklamní akce, kterou zorganizovala firma Baťa společně s československou filiálkou MGM na téma „taneční filmy a taneční střevíčky“. Rozsah této kampaně vzbudil pozornost americké centrály a způsobil, že před skupinou zlínských filmařů byly otevřeny všechny dveře.

Konečný výsledek dvouměsíční cesty přinesl mimo získané zkušenosti objednávku zvukové aparatury na plochový záznam u newyorské firmy Berndt and Maurer a nákup plného osazení ateliérových lamp, včetně dvou HI reflektorů nejnovější konstrukce Moles-Richardson. Ateliérovou kameru Super Parvo na zvukový film dodala pařížská firma Debrie. Mezitím Kinomechanika konstruktéra Tumpacha na Žižkově stavěla vyvolávací stroj pro negativ a pozitiv a připravovala konstrukci trikové kamery pro okénkové snímání pohyblivých grafů. Současně s technickým vybavováním byl rozšířen i stav odborných kádrů. Přímou z osazenstva, které pracovalo na výstavbě studia, byli vybráni elektromechanik Emil Poupera, který dostal na starost elektroinstalace, a truhlář Karel Paták, který měl zastávat funkci stavěče kulis; a s jejich znalostmi studia a inženýrských sítí se počítalo do budoucna i při údržbě. Pro dnešní investiční termíny bude znít neuvěřitelně, že celý objekt v režném zdivu včetně části řemeslných prací a sousední dvojdomek pro Pouperu a Patáka byly dokončeny do poloviny roku 1936, tedy za osm měsíců od začátku výkopu.

V červenci odjel do USA nově přijatý zvukový mistr František Pilát, aby převzal hotovou zvukovou aparaturu a seznámil se s její obsluhou. V grafu

nahradil V. Vránu žák profesora Bendy, St. Šulc. Z reklamního fotooddělení přešel do laboratoře k číslovacímu stolu Pavel Hrdlička. Koncem srpna 1936 byl ve Zlíně poprvé natočen celý reklamní film vlastními silami a prostředky. Byly to *Podzimní rozmary*.

Elmar Klos

From the Kudlov Barn Chronicle

In late summer of 1934, classified ads were taken out in order to start searching for a head of the film department and for other filmmakers. On 14 December 1934, screenwriter and director, Elmar Klos (25 years old), was hired. He recommended two other filmmakers: the innovative producer Ladislav Kolda (32 years old) and avant-garde director of photography and editor Alexander Hackenschmied (27 years old), who in a month joined him.

In January 1935, the filmmakers proposed the new production and financial plan that was subsequently approved by Baťa. Besides the expected regular production of commercials for the needs of the sales department, the plan also included the suggestion to produce documentary and educational films, to film a 16mm journal, *Okno do světa (Window onto the World)* and many other newsreels and instructional films for training staff working in both production and sales departments. The instructional and educational film topics were developed in cooperation with the teacher from Zlín, Jaroslav Novotný.

During the first year of the newly established film department, most commercials were made in Barrandov Studios using the technology onsite. The first instructional film was the series *Koželužství (Tanning)*. The first documentary film, *Střevíček (A Lady's Shoe)*, capturing the emergence of shoe fashion was completed by the end of March. The first educational film was aimed at grammar schools and summarized economic and geographical information about Belgium. V. Vrána, the technical draftsman, was hired to help with the necessary explanatory charts that were a part of film...

Due to the success of the first, truly novel commercials (e.g., *Nová píseň /New Song/, Dýchej zhluboka /Take a Deep Breath/*), the corporate headquarters approved the construction of a small film studio with laboratories near Zlín. After a careful search, a remote and isolated place was chosen on the hill near the forest cemetery in the village of Kudlov. Open horizons allowed for filming exterior scenes. Water tests also proved that the water was good enough for developing film negatives. After two months the land was bought and the outline of the future building was demarcated.

The blueprint was designed by architect Karfík based on the suggestions and requirements of filmmakers. Consulting was also done with the engineer Taraba from Barrandov Studios. Construction began in the fall of 1935. At the same time, it was decided to build a residential colony for the studios' workers nearby: on the opposite slope close to the forest. In February 1936, L. Kolda, E. Klos, A. Hackenschmied and engineer Pecina went to the U.S. to select and purchase a sound system that enabled sound encoded as variable-area and that would not go against the patent that RCA and Tobis-Klang already had a monopoly on.

Additionally, the movie camera for shooting sound films needed to be purchased, as well as the lighting equipment. Klos was given the task of exploring the distribution and storage systems of instructional and educational films in the USA. The visit of the Disney studio of animated film and other Hollywood studios was also planned. These excursions of the studios were granted due to the results of a previous joint promotional event named, "dance movies and dance shoes", organized by the Baťa Company together with the Czechoslovak branch of MGM. The scope of this campaign attracted the attention of MGM and as a result, a group of filmmakers from Zlín was more than welcome at the Hollywood studios.

The two-month journey was fruitful: besides the experiences gained, the sound system that enabled encoded sound as variable-area was ordered at the New York firm Berndt and Maurer and the studio lamps were purchased (including two HI spotlights of the latest Moles-Richardson design). The camera Super Parvo was purchased from the Paris company Debrie for shooting sound films. Meanwhile,

the company Kinomechanika, owned by the designer Tumpach (situated at Žižkov in Prague), was building a machine for developing negative and positive prints and was preparing the construction of a camera for the stop-motion shooting of moving charts. In addition to the expansion of technical equipment, a couple of specialized workers were hired. Emil Poupera, an electrician who was in charge of wiring and carpenter Karel Paták, who was supposed to build backdrops, were chosen from among the personnel that worked on the building of the studios. Their knowledge of the studios was useful in terms of the upkeep of the studios. Keeping in mind today's standards of construction, it seems incredible that the entire building (including the bricklaying and other specialized work) along with the neighboring house for Poupera and Paták were completed by mid-1936, which is only eight months from the start of excavation.

The recently hired sound editor František Pilát flew to the USA in July of 1936 in order to collect the sound system and learn how to operate it. V. Vrána was replaced in his work with charts by St. Šulc, the pupil of Professor Benda. Pavel Hrdlička, who worked originally in advertising department, was hired as a film laboratory worker. In late August of 1936, the very first commercial was filmed entirely in Zlín while using its own staff and equipment. It was the commercial, *Podzimní rozmary* (*Autumn Whims*).

Elmar Klos

(Elmar Klos – Hana Pinkavová, *Historie gottwaldovského filmového studia v pohledech pamětníků, očima současníků a v dokumentech*. Čs. filmový ústav, Praha 1984, s. 2–4.)

Tvůrčí svoboda ve Zlíně

Film pro svou propagaci začala firma Baťa používat na konci dvacátých let, avšak filmové projekty byly několik let realizovány zakázkově (vyráběny různými společnostmi většinou v ateliérech AB Miloše Havla v Praze). Pro své „řemeslné“ zpracování nevybočovaly z ostatní reklamní produkce.

Tato trojdisková edice obsahuje výběr z dochovaných baťovských filmů od roku 1935. Tehdy přišli do filmového oddělení mladí filmoví tvůrci. Ti vnesli

do filmování nadšení a neotřelé, avantgardní nápady. Jejich produkty byly výrazově a stříhově odvážné, kontrastující se soudobou reklamní i celovečerní hranou tvorbou. Zároveň vytvořili sehraný tým, ve kterém profesní dělba práce téměř neexistovala. Některé filmy realizovali zcela kolektivně pod pseudonymem F. Šestka.

Elán, dravost a invence, s nimiž mladí (a též levicově orientovaní) tvůrci připravovali pro svého „kapitalistického zaměstnavatele“ vlastní návrhy a scénáře, vzbudil už v té době údiv odborné veřejnosti. Později dokonce vznikl z původního obdivu o zlínském filmovém studiu mýtus, že tito filmaři měli od J. A. Bati volné ruce pro svou tvorbu. Baťovi mělo být údajně lhostejno, co bude daný film obsahovat – s výhradou, že výsledný projekt musel propagovat jeho firmu.

Není to zcela pravda. Produkční Ladislav Kolda prý umožňoval, aby se k nehotovým filmům vyjadřoval kdokoli z osazenstva ateliérů, včetně osvětlovačů či uklízeček (!) – ale Baťa autorům plnou tvůrčí svobodu nenechával. Zřejmě mu nevadily jejich avantgardní tendence, ale na pravidelných sobotních konferencích vedoucích dílen musely být nehotové filmy promítány. Baťa se k nim vyjadřoval a přikazoval změny. V podnikovém archivu ve Zlíně se k filmovým projektům nachází jen minimum příkazů J. A. Bati. Jeho připomínky byly buď pouze ústní, nebo zásahy prováděl spíš výjimečně. Možná proto, že jeho hlavním předmětem zájmu byly obuvní a strojírenské obory, či z důvodu, že mu ambiciózní tvůrci vycházeli případnou vlastní autocenzurou vstříc. Vznik mýtu o neomezené tvůrčí autonomii ve zlínských ateliérech mohl být též způsoben nostalgickým pohledem filmařů na vlastní minulost. Svědectví o údajné velké míře tvůrčí svobody totiž prezentovali filmaři až v šedesátých letech, v tehdejší socialistickém Československu. Je pravděpodobné, že v té době museli svou někdejší ochotnou službu Baťovi „omlouvat“ – což mohlo být snažší stvořením mýtu o svobodě jakožto důvodu, proč pro něho s takovým nasazením pracovali.

Avšak filmové oddělení prý bylo vždy ziskové – a zisk, násobený chválou veřejnosti, to mohl být pro Baťu ten nejdůležitější aspekt. A tak možná pro kongeniální srážku velikášství velkého šéfa velké firmy s obratným avantgardním tlakem jeho mladých filmařů mohly nastat podmínky k vzniku výjimečných filmů, z nichž mnohé nabízí právě tato edice DVD.

Petr Buřata

Creative Freedom in Zlín

Film was introduced as a means of advertising by the Baťa Company at the end of the 1920s. However, for several years, film projects were custom-made by various companies (mostly by AB Studios in Prague owned by Miloš Havel). As those films were hardly anything more than “craft”, they did not deviate in any way from other commercials.

This three-disc special edition contains a selection of preserved Baťa films produced between 1935 and 1948. In 1935 the situation in the film department changed significantly as young enthusiastic filmmakers, who brought with them fresh, avant-garde ideas, were hired. Their films were stylistically unique, edited in novel ways with qualities which at the time were missing somewhat from commercials, as well as from feature films. Equally important was the situation among the film department’s personnel: the division of labor was almost non-existent, the employees willingly cooperated with each other and some films were even produced collectively under the pseudonym F. Šestka.

The film community was astonished by the young filmmakers’ zest, determination and ingenuity – while leftist in essence they enthusiastically prepared the treatments and scripts for their “capitalist employer“. In fact, this admiration resulted later in the creation of a myth that the filmmakers at Zlín Film Studio had a free hand with the creation of their films. J. A. Baťa was allegedly indifferent to the content of any given film, so long as it promoted his company.

However, not all of this is entirely true. Even when the production manager Ladislav Kolda would purportedly let any of the film department’s employees comment on the unfinished film – including the technicians or cleaners – Baťa did not provide the filmmakers with unlimited creative freedom. Apparently, the avant-garde tendencies did not bother him so much; nevertheless, unfinished films had to be screened during regular meetings on Saturdays with the managers

from all departments. Baťa commented on the films and proposed changes. While seeing as how there are preserved only a few written proposals from J. A. Baťa, we may assume that his comments were only oral, or, perhaps, he interfered with the unfinished film only rarely. All in all, he was mainly interested in the shoe business and mechanical engineering. In addition, the ambitious filmmakers were most likely self-censoring their own films in order to avoid any further changes. The emergence of this myth regarding unlimited creative freedom at Zlín Film Studio might also be the result of nostalgic filmmakers looking at their own past. Testimony regarding this alleged unlimited creative freedom first surfaced in the 1960s in the former socialistic Czechoslovakia. During this period filmmakers most likely needed an “excuse” to somehow explain away their enthusiastic work for Baťa during the late 1930s and 1940s; thus the myth about the freedom to create might have been easily presented as the reason for their hard work for Baťa.

The film department was always profitable. Also, apart from profit, it was praised by the public and this most likely was the most important aspect for Baťa. And quite possibly it was exactly this mixture of the boss’s megalomania along with the deft avant-garde pressure of the young filmmakers that enabled the production of so many exceptional films. Some of them you can find on this special edition DVD.

Petr Buňata

VE STUDIU / IN THE STUDIO:
KLOS, KOLDA, BAŤA, PILÁT,
HACKENSCHMIED

1 / DVD – reklamy na boty / shoe commercials

Nová píseň / New Song

1935, 3:12 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Elmar Klos

kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied

hudba / music: Julius Kalaš, píseň / song: Ej uchněm

Hraný reklamní film na holinky a další pracovní obuv.

Commercial for wellingtons and other work shoes

Konec prázdnin / The End of Vacation

1935, 4:14 min., česká verze, německé podtitulky / Czech version, German subtitles

scénář, režie / screenplay, directed by: F. Šestka [skupina filmařů] / [team of filmmakers]

hrají / cast: Jiří Steimar, Marie Grossová

Hraný reklamní film na dětskou obuv.

Children's shoes commercial

PAUZA PŘI NATÁČENÍ / BREAK DURING
THE SHOOTING: HACKENSCHMIED,
KOLDA, KLOS

Školní úkol / School Assignment

1935, 3:26 min., česká verze / Czech version

scénář, režie / screenplay, directed by: Elmar Klos

hrají / cast: František Paul, Jiřina Štěpničková

Hraný reklamní film na různé druhy obuvi.

Commercial for different types of footwear

Hledá se paní Polášková / Searching for Mrs. Polášková

1935, 5:24 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Elmar Klos

hrají / cast: Marie Bečvářová, Čeněk Šlégl, Václav Trégl, Milada Smolíková

Hraný reklamní film na domácí obuv.

Commercial for slippers

Dýchej zhluboka / Take a Deep Breath

1935, 4:23 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: F. Šestka, Elmar Klos

námět, scénář / story, screenplay: F. Šestka

hudba / music: Julius Kalaš

Reklama na sportovní obuv pro moderní životní styl – s hranými kostýmovanými scénami.

Commercial for athletics shoes for the modern lifestyle – contains staged costumed scenes

Sřevíček / A Lady's Shoe

1935, 8:53 min., verze zvuková, české mezititulky / sound version, Czech intertitles

námět, scénář, režie / story, screenplay, directed by: Elmar Klos

kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied

hudba / music: Bohuslav Martinů

Propagační film o historii obuvnictví a současném vývoji a technologii výroby v Baťových závodech.

Promotional film about the history of shoemaking, about current developments and about production technology in the Baťa Company

Zlatý věk / The Golden Age
 1936, 4:38 min., česká verze / Czech version
 scénář, režie / screenplay, directed by: Ivan Skála
 hudba / music: Eman Fiala
 hrají / cast: Jaroslav Vojta, Dagmar Abrahamová
Hraný reklamní film na vzdušnou letní obuv.
Commercial for summer shoes

Jednou v kině / Once at the Movies
 1936, 6:57 min., česká verze / Czech version
 scénář, režie / screenplay, directed by: Jan Kutil
 hrají / cast: Raoul Schránil, Blanka Waleská
Hraný reklamní film na zimní obuv, brusle, lyžařské boty, teplé punčochy a ponožky.
Commercial for winter boots, skates, ski boots, warm socks and stockings

Kolem dokola / Round and Round
 1937, 6:06 min., česká verze / Czech version
 scénář, režie / screenplay, directed by: Elmar Klos
 kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied
 hudba / music: Bedřich Kerten
 hrají / cast: Theodor Pištěk, Truda Grosslichtová
Hraný reklamní film na taneční střevíčky.
Commercial for dance shoes

Vynášíme Morenu / We Are Bringing Out the Grim Reaper
 1937, 3:53 min., česká verze, české mezititulký / Czech version, Czech
 intertitles
 režie / directed by: Karel Plicka, Jan Lukas
 hudba / music: František Škvor
Reklama na jarní modely obuvi s použitím etnografického filmového materiálu.
Commercial for spring footwear using ethnographic footage

Práce je jako písnička / Hard Work Is Like a Song
 1939, 8:20 min., česká verze / Czech version
 kamera / director of photography: Bohumil Košťál, Josef Míček
 hudba / music: Eduard Ingriš
Propagační film o zpracování kaučuku a výrobě gumových holínek – wellingtonek.
Promotional film about the manufacturing of the natural rubber and about the production of wellingtons

Podvod s Rubensem / The Rubens Scam
 1940, 9:29 min., česká verze / Czech version
 režie / directed by: Otakar Vávra
 námět / story: Jaroslav R. Vávra, kamera / director of photography: Bohumil
 Košťál, střih / editor: Josef Dobřichovský, zvuk / sound: František Pilát
 hudba / music: Bedřich Kerten
 hrají / cast: Vladimír Řepa, Gabriel Hart, Zorka Janů, Svatopluk Beneš,
 Robert Ford
Hraný reklamní film na správnou péči o obuv.
Commercial about proper shoe care

Osm kroků v taktu / Eight Steps to the Beat
 1940, 5:24 min., česká verze, německé podtitulky / Czech version, German
 subtitles
 režie / directed by: Elmar Klos
 scénář / screenplay: Elmar Klos, Karel Baroch, kamera / director of
 photography: Bohumil Košťál, střih / editor: Josef Dobřichovský, zvuk /
 sound: František Pilát, hudba / music: Miloš Smatek, nahrál / recorded by:
 Slavíkův jazzový orchestr, píseň / song: Kdo to ví, co to klepá
Hraný reklamní film na jarní kolekci obuvi na rok 1941.
Commercial for the spring 1941 shoe collection

2/ DVD – dokumenty o Zlíně / documentary films about Zlín

Svátek práce ve Zlíně 1936 / May Day in Zlín, 1936

1936, 11:22 min., česká verze / Czech version

kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied, Josef Míček,
Josef Střecha, Jaroslav Novotný

Prvomájová manifestace 30 tisíc zaměstnanců Bat'ových závodů z celé republiky s projevem J. A. Bati.

May Day rallies of 30,000 Bat'a employees from all over Czechoslovakia; it contains J. A. Bat'a's speech

Mladí vpřed! / Forward Youth!

1937, 8:53 min., česká verze / Czech version

kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied, Bohumil Košťál, Jan Lukas, hudba / music: Bedřich Kerten

Reportážní film o Mladých mužích a Mladých ženách z Bat'ovy školy práce. Film report about Young Men and Young Women from Bat'a's School of Work

Tvář Zlína / Face of Zlín

1937, 11:05 min., verze zvuková, české mezititulky / sound version, Czech intertitles

režie / directed by: Alexander Hackenschmied, Elmar Klos

kamera / director of photography: Alexander Hackenschmied

hudba / music: Julius Kalaš

Propagační film továren Bat'a pro Světovou výstavu v Paříži.

Promotional film about Bat'a's factories for the Paris World Exposition

Jan A. Baťa čestným doktorem technických věd / Jan A. Baťa Rerum Technicarum Doctor Honoris Causa

1938, 18:44 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Elmar Klos

Promoce J. A. Bati čestným doktorem na Vysoké škole technické Dra. E. Beneše v Brně 26. března 1938.

The graduation of J. A. Baťa from Dr. Edvard Beneš Technical University in Brno as Doctor Honoris Causa (26 March 1938)

II. Filmové žně 1941 / The 2nd Film Harvest Zlín, 1941

1941, 13:22 min., česká verze / Czech version

kamera / director of photography: Pavel Hrdlička, Josef Míček

Reportáž z II. ročníku festivalu Filmové žně ve Zlíně.

Film report from the 2nd Film Harvest in Zlín

6 let Zlína / Six Years of Zlín

1945, 12:28 min., česká verze / Czech version

námět, scénář, režie / story, screenplay, directed by: Drahoslav Holub

kamera / director of photography: Josef Míček, Pavel Hrdlička

hudba / music: Jiří Sternwald

Zlín za německé okupace a po osvobození v roce 1945.

Zlín during the German occupation and after liberation in 1945

3/ DVD – ostatní výrobky a služby / other products and services

A proč...? / But Why...?

1935, 3:58 min., česká verze / Czech version

scénář, režie / screenplay, directed by: Elmar Klos

hudba / music: Julius Kalaš

hrají / cast: Ema Orlická, J. Šmejkal

Hraný reklamní film na dámské punčochy.

Commercial for women's stockings

Člověk ani neví / One Doesn't Know

1935, 4:03 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Klaus Hakon

hrají / cast: Jiří Steimar, Jára Kohout

Hraný reklamní film na opravu obuvi.

Commercial for shoe repair

Tři muži na silnici (slečnu nepočítaje) / Three Men on the Road (Young Lady Not Including)

1935, 3:21 min., česká verze, německé podtitulky / Czech version, German subtitles

scénář, režie / screenplay, directed by: F. Šestka

hudba / music: Julius Kalaš

hrají / cast: Vlasta Burian, Čeněk Šlégl, Josef Maleček, Hana Vítová

Hraný reklamní film na různé druhy pneumatik.

Commercial for different types of tires

Džungle na prodej / Jungle for Sale

1936, 4:18 min., česká verze / Czech version

scénář, režie / screenplay, directed by: Klaus Hakon

hudba / music: Eman Fiala

Kombinovaný reklamní film na gumové a nafukovací hračky.

Commercial for rubber and inflatable toys

Silnice zpívá / The Highway Sings

1937, 3:30 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Elmar Klos

námět / story: K. M. Walló, kamera / director of photography: Alexander

Hackenschmied, Jan Lukas, hudba / music: Bedřich Kerten

Trikový reklamní film na pneumatiky.

Commercial for tires

Neděle v trávě / Sunday on the Grass

1937, 1:48 min., česká verze / Czech version

Reklamní film na gumová lehátka.

Commercial for air mattresses

Živočichopis / Zoology

1937, 2:43 min., česká verze / Czech version

Reklama na gumové výrobky a nafukovací hračky.

Commercial for the rubber products and inflatable toys

Chovej se slušně / Mind Your Manners

1938, 10:19 min., česká verze / Czech version

scénář, režie / screenplay, directed by: Jan Drda

kamera / director of photography: Bohumil Košťál

zvuk / sound: František Pilát

hrají / cast: Vlasta Krásová, Alexander Weinreb, Jaroslav Matula, Slávka

Herainová, Metoděj Paprštejn

Osvětový film o chování prodavače v prodejně obuvi.

Instructional film about the behavior of an in-store shoe salesman

Čtyři lidé – jedna řeč / Four People – One Language

1939, 4:46 min., česká verze / Czech version

scénář / screenplay: Elmar Klos, kamera / director of photography: Bohumil

Košťál, zvuk / sound: František Pilát

hraji / cast: Karel Höger, Vladimír Leraus, Jarmila Kurandová, Jan Naske, František Šlégr

Hraný reklamní film na podlahovou krytinu Zlinolit.

Commercial for Zlinolit flooring

Řekneme to filmem / We Speak through Film

1941, 21:38 min., česká verze / Czech version

námět, scénář, režie / story, screenplay, directed by: Bořivoj Zeman

kamera / director of photography: Josef Míček, Pavel Hrdlička

hudba / music: Jiří Srnka

Stříhový dokument o úkolech školního a propagačního filmu v Baťových továrnách.

Compilation film about the roles of educational and promotional film in Baťa's factories

Kouzelný příběh lásky / The Magical Love Story

1941, 3:47 min., česká verze, německé podtitulky / Czech version, German subtitles

hraje / cast: Marie Nademlejnská

Hraný reklamní film na správkárny dámských punčoch.

Commercial for lady's stocking repair

Nejvýnosnější prodej / Successful Selling

1942, 16:15 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Elmar Klos, Bořivoj Zeman

scénář / screenplay: Bořivoj Zeman, kamera / director of photography: Pavel

Hrdlička, střih / editor: Josef Dobřichovský, zvuk / sound: František Černý

hudba / music: Jiří Šust

hraji / cast: Oldřich Lukeš, František Šlégr, Jan Naske, Emil Konečný, Jaroslav Kubát ad.

Osvětový film o chování prodavačů a jejich vstřícnosti k zákazníkům.

Instructional film about the behavior of an in-store shoe salesmen and about their hospitality towards customers

Postel o 5 HP aneb Probuzení na ulici / 5-HP Bed or Waking Up on the Street

1948, 7:55 min., česká verze / Czech version

režie / directed by: Emanuel Kaněra

námět, scénář / story, screenplay: Emanuel Kaněra, Bedřich Jurda, kamera /

director of photography: Bedřich Jurda, střih / editor: Zdeněk Stehlík

hudba / music: Zdeněk Liška

hraji / cast: herci Divadla pracujících Zlín / actors of Theatre of Zlín

Hraný reklamní film na pneumatiky.

Commercial for tires

(Pokud některé z údajů u jednotlivých filmů chybějí, nejsou známy. / If some filmographic data happens to be missing, this is due to it not being known.)

Stručná historie firmy Baťa 1896–1945

- 1894, září – vznik rodinného podniku sourozenců Anny, Tomáše a Antonína Baťů.
- 1908 – úmrtí Antonína Bati (poté byl jediným majitelem firmy Tomáš Baťa).
- 1921 až 1922 – v důsledku poválečné hospodářské deprese došlo v Československu k dočasné finanční krizi firmy. Tu Baťa na podzim 1922 vyřešil velkou slevovou akcí, doprovázenou masivní reklamou, díky čemuž získal velké hotovostní prostředky pro následnou expanzi.
- 1921 – založení první zahraniční společnosti (v USA), poté probíhalo zakládání dalších společností v jiných státech a zároveň sítě poboček a prodejen.
- 1923 až 1927 – období velké expanze společnosti v ČSR a to téměř do všech oblastí průmyslu, ale i do zemědělství, bankovníctví či ubytovacích služeb. Hledání forem racionalizace výroby a zdokonalování strojového vybavení. Vytvoření metod strategického působení na zaměstnance v ohledu jejich vzdělávání, zvyšování jejich motivace a pracovního nasazení (zčásti to byla reakce i na několikeré dělnické bouře, kterým firma Baťa v různých odvětvích výroby čas od času čelila).
- 1924 (cca.) až 1939 – výstavba „Velkého Zlína“ a sídlišť v okolí: železobetonové průmyslové a správní budovy, obytné domy, ubytovny, hotely, kino atd. Během této doby se počet obyvatel Zlína z původních čtyř tisíc zvýšil na čtyřicet tisíc.
- 1927 – zavedení pásové výroby a otevření zlínské Baťovy nemocnice.
- 1931, květen – přeměna veřejné obchodní společnosti „T. a A. Baťa“ na akciovou společnost Baťa.
- 1932, červenec – tragické úmrtí T. Bati při letecké havárii a nástup J. A. Bati do vedení společnosti: počátek změn v náhledu na využití sdělovacích médií a filmové reklamy.
- 1936 – Baťova cesta kolem světa.

- 1937 – kolektivní příprava publikace *Ideální průmyslové město* (dochována ve čtyřsetstránkové předloze): rozpracovávala urbanisticko ideologický koncept velkoměstské aglomerace, a to i po stránce návrhu využití moderních komunikačních a sdělovacích prostředků. Téhož roku vydání ambiciózní publikace *Budujme stát pro 40.000.000 lidí* – dokazuje nárůst hospodářsko-kulturních ambicí J. A. Bati směrem k megalomanii a naznačuje zároveň jeho touhu po vládnutí.
- 1937, leden – založení dceřiné společnosti BAPOZ, Baťovy pomocné závody, s.r.o. – zastřešovala mnohé vedlejší formy Baťova podnikání: správkárny obuvi, prádelny atd.
- 1938, říjen – po Mnichovském diktátu deklaroval J. A. Baťa své ambice stát se prezidentem okleštěné Československé republiky (což mělo výrazný odraz v aktivitách filmového oddělení, viz níže).
- 1939, duben až květen – dosazení německého vedení do správní rady firmy Baťa. Později ještě další zvyšování německého vlivu na rozhodování koncernu proměnou orgánů vrcholného managementu.
- 1939, červen – s povolením okupačních orgánů odjezd J. A. Bati do USA.
- 1940 – postupný nárůst zbrojařské výroby v továrnách Baťa na úkor výroby civilního zboží.
- 1944, listopad – velké spojenecké bombardování Zlína: zničeny nebo výrazně poničeny byly desítky výrobních a administrativních budov.
- 1945, květen – osvobození Zlína Rudou armádou.
- 1945, říjen – znárodnění československé části koncernu Baťa na základě dekretu prezidenta republiky. V první fázi získal podnik jen národní správu, od 1. 1. 1949 byl přejmenován na Svit, n.p.

Stručná historie filmového ateliéru firmy Baťa 1927–1945

- 1927/28 – založení filmového oddělení (začleněno pod reklamní oddělení): mělo připravovat náměty, zadávat je do výroby, schvalovat výrobcům scénáře,

- vyhledávat začínající herce, z natočených filmů a žurnálů posléze zhotovovat kopie a rozesílat je do prodejen. Filmy však do roku 1935 samostatně nenatáčelo.
- 1927 až 1931 (1932) – filmový *Batův žurnál*, realizován byl na zakázku, vycházel přibližně čtvrtletně.
 - 1929 až 1933 – výroba dnes většinou ztracených nezvukových propagačních filmů (*Šetřte svých nohou, Do přírody, Nepostradatelné maličkosti, Teplo domova* a dalších).
 - 1932 – otevření Velkého kina v centru Zlína pro 2 500 diváků (více než měla většina filmových paláců v evropských metropolích).
 - 1934 – Baťovo interní rozhodnutí o expanzi filmového oddělení.
 - Přelom 1934/35 – do filmového oddělení přijat tým mladých filmařů – scenárista a režisér Elmar Klos, kameraman a střihač Alexander Hackenschmied, produkční Ladislav Kolda, později pak další tvůrci, kupř. zvukař František Pilát a na externí spolupráci spisovatel Jan Drda, hudební skladatel František Škvor ad.
 - 1935, jaro – přijat návrh ambiciózních tvůrců na nový výrobní plán filmového oddělení (ročně 12 filmů reklamních a 12 instrukčních).
 - 1936 – výstavba a otevření zvukového ateliéru a laboratoří v obci Kudlov u Zlína (tzv. Zlínské ateliéry či kudlovská stodola, též zvané FAB – Filmové ateliéry Baťa).
 - 1936 – A. Hackenschmied se jako kameraman zúčastnil Baťovy cesty kolem světa, ale v Indii se odpojil a natáčel samostatně sociálně-kritické dokumentární záběry.
 - 1937 – portrét prvního prezidenta ČSR, dokončený po jeho smrti: *Poslední léto TGM*, posléze další portréty významných osobností, mnohdy neuvedené či dnes ztracené.
 - 1937 až 1938 – výroba týdeníku *Okno do světa*, distribuovaného do firemních prodejen, ale i do kin.
 - 1938, leden – BAPOZ získal živnostenské oprávnění pro výrobu filmů a fotografií – přesun filmového oddělení z firmy Baťa pod BAPOZ.

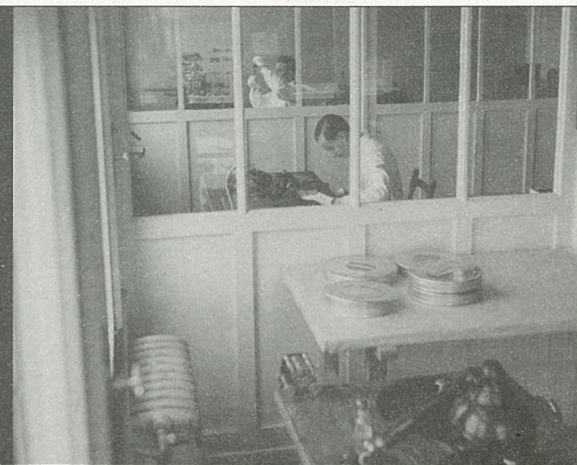
- 1938, podzim – nový dramaturgický plán, reflektující Baťovo rozhodnutí natáčet vlastní celovečerní hrané filmy; hledání lokality v Praze, vhodné pro výstavbu vlastních velkých ateliérů (plánovaná konkurence Barrandovu); vybrány pozemky v Modřanech; výroba portrétu *Andrej Hlinka – kňaz a vůdce* se skrytým satirickým podtónem; A. Hackenschmied (jako kameraman) a osazenstvo filmového ateliéru se podíleli na zčásti neoficiálním natáčení a zpracování celovečerního dokumentu *Krise amerického dokumentaristy Herberta Klinea*, který zachycoval sudetoněmecké politické aktivity a dění před a po Mnichovské dohodě. Film byl dokončen až v USA.
- 1938, říjen – Baťovy prezidentské ambice po Mnichovském diktátu vyústily ve velký tlak na filmové oddělení, aby urychlilo přípravu celovečerního životopisného projektu o Karlu IV., v němž Baťa viděl svůj předobraz (film nevznikl).
- 1939, leden – začátek pronájmu pražských ateliérů společnosti HOST, a.s. v Hostivaři a započetí jejich renovace.
- 1939, květen – zprovoznění hostivařských ateliérů; realizace reklamy *Podvod s Rubensem*; poté začíná produkce celovečerních filmů.
- 1939, červen – zhotovení technických plánů na rozlehlé ateliéry v Modřanech.
- 1939, červenec – za A. Hackenschmieda, jenž emigroval, byl přijat do zlínského studia avantgardní tvůrce Jiří Lehovec. Pokus o oficiální založení firmy FAB, filmové podniky v Praze s.r.o. převzetím jiné pražské filmové společnosti HOCO-pictures. Proces převodu, vyjednáváný bez vědomí německého vedení společnosti Baťa, však nebyl okupačními orgány z rasových pohnutek (týkajících se původních vlastníků HOCO-pictures) umožněn. Firma FAB však přesto až do června roku 1940 sebevědomě produkovala filmy v Hostivaři: bez úředního živnostenského oprávnění.
- 1939, červenec až září – realizace prvního celovečerního filmu *Kouzelný dům* v samostatné produkci FABu a v režii Otakara Vávry.
- 1939, listopad – do hostivařských ateliérů byl říšským protektorem, pod záminkou neárijských vlastníků firmy HOST, dosazen tzv. Treuhänder, německý správce; krach filmových ambicí J. A. Bati: německá moc opakovaně deklarovala záměr převzít veškeré české filmové ateliéry, proto o výstavbě ateliérů v Modřanech (ale ani jinde) nemohlo být dále uvažováno.

- 1939, prosinec – FAB ve své produkci realizoval celovečerní film *To byl český muzikant* o skladateli Františku Kmochovi, který po premiéře v únoru 1940 vyvolal pro svůj vlastenecký nádech spontánní protiněmecké reakce v kinech. Důsledkem byl hněv okupantů a Treuhänderem firmě Baťa podaná okamžitá výpověď z hostivařských ateliérů.
- 1940, únor – z materiálu natočeného Hackenschmiedem v Indii a na Srí Lance Klos sestříhal a v Hostivaři ozvučil tři dokumentární snímky s výrazným levicovým podtextem: *Řeka života a smrti*, *Chudí lidé* a *Vzpomínka na ráj*.
- 1940, červen – po tříměsíčním vzdorování německému nátlaku došlo k vynucenému odchodu firmy Baťa (resp. FABu) z ateliérů HOST, což pro společnost znamenalo konec celovečerní produkce. Za dobu pronájmu tamějších ateliérů vzniklo v Hostivaři deset celovečerních filmů.
- 1940, červenec – první český filmový festival Filmové žně, konající se ve Zlíně. Okupační orgány ponechaly festival bez dohledu, byly pak zaskočeny masivní odezvou české veřejnosti a protiněmeckou vlasteneckou náladou.
- 1940 až 1945 – ve Zlíně, ležícím mimo hlavní pozornost okupantů, probíhaly ilegální schůzky levicových filmových pracovníků (Klos, Pilát, Kolda, E. Sirotek ad.) připravujících mj. poválečné zestátnění kinematografie.
- 1940 – počátek zlínské produkce animovaných a kombinovaných filmů (Hermína Týrlová, Karel Zeman, Bořivoj Zeman ad.).
- 1941, červenec – II. ročník Filmových žní, opět s vlasteneckým podtónem, již pod bedlivým německým dohledem; třetí ročník již byl zakázán.
- 1941, podzim – zvýšený nátlak na koncern Baťa (i ze strany německého firemního vedení), aby prodala zlínské ateliéry německé společnosti. Čeští zástupci však v čele s L. Koldou a podnikovými právníky pod různými záminkami ještě přes půl roku vzdorovali.
- 1942, leden – formální zákaz jakékoliv filmové produkce či distribuce pro firmu Baťa (potažmo pro FAB a BAPOZ).
- 1942, březen – nacisty vynucený prodej zlínského filmového studia německé společnosti DESCHEG (Deutsche Schmalfilmgesellschaft), následný vznik její dceřiné firmy BMS-ČMÚ (Böhmisch-Mährische Schmalfilmgesellschaft – Českomoravská společnost pro úzký film), jež převzala ateliéry, laboratoře i české pracovníky.

- 1942 až 1945 – BMS-ČMÚ přebudovala laboratoře víceméně na velkokapacitní zpracování úzkého filmu (16mm), který byl pro válečné německé hospodářství ekonomičtější než standardní 35mm film.
- 1944, únor – požár ve filmových laboratořích firmy BMS-ČMÚ zničil mnoho snímků z tamější dosavadní filmové produkce a též připravované animované filmy.
- 1944, listopad – spojenecké bombardování Zlína zničilo Velké kino, zrovna když v něm byl na gramofon pořizován záznam přeletu letadel; gramodeska se však zachovala a zvuk z ní se stal součástí snímku *6 let Zlína*.
- 1944 až 1945 – výroba kolektivního animovaného snímku *Svatba v korálovém moři*.
- 1945, srpen – zlínské ateliéry a laboratoře byly prezidentským dekretem začleněny do státního filmového monopolu; i poté však těžiště tamější filmové výroby zůstalo v krátkometrážní reklamní a dokumentární produkci, v rozvoji animovaného filmu a laboratorním zpracování 16mm formátu.

Firma Baťa od roku 1927 přibližně do roku 1942 nechala vyrobit nebo sama vyrobila na 170 filmů (reklamy, reportáže, dokumenty a žurnály, školní filmy).

STŘIŽNY VE ZLÍNSKÉM ATELIÉRU
/ EDITING ROOMS IN ZLÍN STUDIO

Brief History of Bata Shoe Company, 1896–1945

- September 1894 – establishment of the family-owned company by the Baťa siblings Tomáš, Antonín and Anna
- 1908 – Antonín Baťa's death; afterwards the sole owner of the company became Tomáš Baťa
- 1921–1922 – company temporarily faced financial difficulties due to the postwar economic slump in Czechoslovakia; Baťa resolved the situation by widespread discounts accompanied by a massive advertising campaign in the fall of 1922; this policy earned him an enormous amount of capital that enabled the subsequent expansion of the company
- 1921 – establishment of the first branch outside of Czechoslovakia (in the USA) that was followed by more branches in other foreign countries, as well as by the development of the shop network
- 1923–1927 – period of the company's expansion in Czechoslovakia into the majority of industrial fields, as well as into agriculture, banking and accommodation services; also the period of searching for a rationalization of production and improvement of the equipment; strategic influence of the employees regarding their education, increasing their motivation and zest for work (this was partially the reaction to workers' protests that occasionally took place at various Baťa departments)
- 1924–1939 – development of "Great Zlín" and other housing estates in the surrounding areas: office buildings, industrial buildings (built of reinforced concrete), housing, dormitories, hotels, cinemas, etc.; the number of Zlín's inhabitants increased during this era from 4,000 to 40,000
- 1927 – establishment of the assembly line and the opening of Baťa Hospital
- May 1931 – general partnership of the company T. & A. Baťa changed to PLC Baťa
- July 1932 – Tomáš Baťa's tragic death in a plane crash; J. A. Baťa took over ownership of the company: the understanding of the importance of mass media and film commercials in advertising began to change

- 1936 – Baťa's journey around the world
- 1937 – collective work on the book, *Ideální průmyslové město (The Ideal Industrial City)*; the 400 page manuscript was never published: it proposed an urbanistic and ideological concept of an urban agglomeration, including the utilization of modern communication and mass media; the publishing of the ambitious volume, *Budujme stát pro 40.000.000 lidí (We are building a country for 40 million people)* illustrates J. A. Baťa's increasing ambition within the areas of culture and industry and hints also at his desire for power
- January 1937 – establishment of the subsidiary BAPOZ (Baťovy pomocné závody, s.r.o.), which consisted of many supplementary aspects of Baťa's business: shoe repairs, laundries, etc.
- October 1938 – after the Munich Agreement, J. A. Baťa announced his intention to become the president of the curtailed Czechoslovakia (this was reflected in the activities of the film department, see below)
- April–May 1939 – Germans were installed into Baťa's supervisory board; German influence eventually expanded into the realm of management
- June 1939 – J. A. Baťa fled to the USA with the agreement of the occupied country's authorities
- 1940 – gradual increasing of the arms industry in Baťa's factories at the expense of the production of other goods
- November 1944 – Allies massively bombarded Zlín: destroyed or severely damaged dozens of office and industrial buildings
- May 1945 – Zlín was liberated by the Red Army
- October 1945 – based on the president of the republic's decree, the Czechoslovak part of the Baťa conglomerate was nationalized; at the beginning of this period the company was turned over to state management and subsequently on 1 January 1949 it was renamed to Svit, n.p.

Brief History of Baťa's Film Studio, 1927–1945

- 1927/28 – establishment of the film unit (originally part of the advertising department): the film unit's employees were supposed to prepare the proposals, manage the shooting, approve the scripts, search for up-and-coming actors, make copies from the completed films and newsreels and circulate them among the shops; however, the films themselves were not produced here until 1935
- 1927–1931 (or perhaps 1932) – custom-made *Baťův žurnál* (*Baťa Newsreel*) was produced and usually released quarterly
- 1929–1933 – shooting of silent commercials (*Šetřte svých nohou* /*Care about your feet*/, *Do přírody* /*To nature*/, *Nepostradatelné maličkosti* /*The details you need*/, *Teplo domova* /*Hospitality*/ and others); today these commercials are mostly lost
- 1932 – opening of the Grand Cinema in downtown Zlín for more than 2,500 viewers (it had more seats than most film palaces in European capitals)
- 1934 – Baťa decided that the film unit must expand
- End of 1934 to the beginning of 1935 – young filmmakers are hired into the new film department – screenwriter and director Elmar Klos, director of photography and editor Alexander Hackenschmied, executive producer Ladislav Kolda, sound editor František Pilát; among the part-time workers were writer Jan Drda, composer František Škvor and others
- Spring 1935 – ambitious filmmakers' proposal for the film department's new production plan was accepted (12 commercials and 12 instructional films yearly)
- 1936 – building and opening of the sound stage and laboratories in Kudlov nearby Zlín (so-called Zlín Studio or kudlovská stodola /Kudlov barn/, also known as FAB – Filmové ateliéry Baťa /Baťa Film Studios/)
- 1936 – A. Hackenschmied participated in Baťa's journey around the world as a director of photography; however, in India, he separated from the rest of the group and shot socio-critical documentary footage on his own

- 1937 – film portrayal of the first Czechoslovak president was finished after his death: *Poslední léto TGM* (*The Last Summer of TGM*); more portrayals of important personalities were later produced – they often not even premiered and today they are mostly lost
- 1937–1938 – producing of the weekly *Okno do světa* (*Window onto the World*), which was distributed in Baťa's shops, as well as in cinemas
- January 1938 – BAPOZ obtained the trade license for producing films and photographs – the film department was transferred from Baťa to BAPOZ
- Fall 1938 – new film production plan influenced by Baťa's decision to shoot feature-length films; looking for locations in Prague that would be suitable for the building of gigantic film studios that might be able to compete with Barrandov Studios; chosen location was in Modřany; producing of the film *Andrej Hlinka – kňaz a vůdce* (*Andrej Hlinka – Priest and Leader*) with satirical undertones; A. Hackenschmied as director of photography and other film studio employees participated in the semi-unofficial shooting of the feature documentary film, *Krize* (*Crisis*), as well as in its post-production; director of the film was American documentary filmmaker Herbert Kline; the film discussed the Sudeten Germans' political activities and the situation in the country before and after the Munich Agreement; the film was later finished in the USA
- October 1938 – Baťa's ambition to become president of Czechoslovakia after the Munich Agreement led to pressure being put on the film department to finish the pre-production of the feature biographical film about Charles IV, whom Baťa understood himself to be his predecessor (the film was not made)
- January 1939 – beginning of the rental of film studios owned by the company HOST, a.s. in Hostivař and their renovation
- May 1939 – Hostivař Studios began to produce films; the commercial *Podvod s Rubensem* (*The Rubens Scam*); the production of features
- June 1939 – realization of the blueprint for the massive film studios in Modřany
- July 1939 – A. Hackenschmied who fled Czechoslovakia was replaced by Jiří Lehovec, the avant-garde filmmaker; attempt to officially establish the

- company FAB, filmové podniky v Praze s.r.o., by taking over another Prague film company, HOCO-pictures; however, the takeover was not approved by the occupied country's authorities since it happened without the knowledge of the German management of the Baťa Company; the reason behind the denial was the racial prejudice against the original owners of HOCO-pictures; nevertheless, the FAB Company produced films in Hostivař until June 1940 even without the proper trade license
- July–September 1939 – production of FAB's very first feature *Kouzelný dům* (*The Magic House*) directed by Otakar Vávra
 - November 1939 – Reich Protector appointed so-called Treuhänder, the German manager, to the Hostivař Studios; the reason was the non-Aryan origin of HOST's owners; J. A. Baťa ceased to attempt building his own studios as the Germans repeatedly announced their intentions to take over all Czech film studios; therefore it was impossible to build studios in Modřany (or anywhere else for that matter)
 - December 1939 – FAB produced the feature *To byl český muzikant* (*That Was a Czech Musician*) about the composer František Kmoč; the film had its first release in February 1940 and its patriotic content caused an anti-German outcry in cinemas; as a result, Treuhänder immediately expelled the Baťa Company from Hostivař Studios
 - February 1940 – still in Hostivař, Elmar Klos edited and added sound to Hackenschmied's raw footage that was brought from India and Sri Lanka and produced three documentary films with the leftist subtext: *Řeka života a smrti* (*River of Life and Death*), *Chudí lidé* (*Poor People*) and *Vzpomínka na ráj* (*Remembering Eden*)
 - June 1940 – Baťa (or rather FAB) resisted vacating the studios for three months; however, eventually the company was forced to leave HOST, which meant the end of feature productions; while renting Hostivař Studios, altogether 10 features were made
 - July 1940 – first Czech film festival, Filmové žně (Film Harvest), took place in Zlín; the protectorate's authorities let the festival go on without surveillance and subsequently they were surprised by the massive reaction of Czech citizens and by the anti-German patriotic mood

- 1940–1945 – since Zlín was situated on the edge of what the protectorate's authorities were capable of paying attention to, illegal meetings of leftist workers within the film industry (e.g., E. Klos, F. Pilát, L. Kolda, E. Sirotek, etc.) took place here; the aim of the meetings was to prepare for the nationalization of cinema that was to happen after the end of WWII
- 1940 – beginning of production of animated films and films combining live action with stop-motion animation (e.g., Hermína Týrlová, Karel Zeman, Bořivoj Zeman, etc.)
- July 1941 – 2nd Film Harvest again with the patriotic subtext; this time, however, under the close surveillance of the Germans; the third year was not allowed to happen
- Fall 1941 – increasing pressure on the Baťa conglomerate (even from Baťa's German management) to sell Zlín Studio to a German company; Czech part of management led by L. Kolda and the company's lawyers resisted another half year by making various excuses
- January 1942 – Baťa (meaning as well FAB and BAPOZ) was officially forbidden to continue with film production
- March 1942 – Zlín Studios were forced to be sold to the German company DESCHEG (Deutsche Schmalfilmgesellschaft); subsequently, a subsidiary BMS-ČMÚ (Böhmisch-Mährische Schmalfilmgesellschaft – Českomoravská společnost pro úzký film) was established to take over the studios, laboratories, as well as the Czech personnel
- 1942–1945 – BMS-ČMÚ rebuilt the laboratories primarily for manufacturing 16mm film; for the German war economy this was less expensive than the standard 35mm film
- February 1944 – fire in BMS-ČMÚ's film laboratories that destroyed a lot of finished, as well as unfinished films
- November 1944 – during the Allied bombardment of Zlín the Grand Cinema was destroyed; by chance a recording of the flying airplanes was made exactly